Η Τεχνητή Νοημοσύνη ως Τεχνητή Ευφυΐα (Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 7 Ιουνίου, 2023

Στίς ἡμέρες μας γίνεται πολύς λόγος ὄχι μόνον γιά τήν «**Τεχνητή Νοημοσύνη**», ἀλλά καί γιά τίς συνέπειές της στήν ζωή μας. Ἐκφράζονται ἀπόψεις γιά τίς ὠφέλειες πού θά προέλθουν, ἀπό τήν ἐφαρμογή της, ἀλλά καί τούς κινδύνους πού ἀπορρέουν ἀπό τήν κατάργηση τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας καί τήν ἀλλοίωση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ἔτσι, καί οἱ πρωτοπόροι τῆς «Τεχνητῆς Νοημοσύνης», ἔκρουσαν τόν κώδωνα τοῦ κινδύνου ἀπό τήν σύγχρονη τεχνολογία καί ὑπογράμμισαν ὅτι πρέπει νά τεθοῦν **ὅρια**.

Γιά παράδειγμα, ὁ Geoffrey Hinton πού χαρακτηρίστηκε ὡς «ὁ πατέρας τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης», σέ συνέντευξή του πού παραχώρησε στούς New York Times, ἐξήγησε ὅτι ἀποχώρησε ἀπό τήν Google γιά νά μιλήση ἐλεύθερα γιά τούς κινδύνους τῆς «Τεχνητῆς Νοημοσύνης». Μάλιστα, τόνισε ἰδιαίτερα ὅτι «ὁρισμένοι ἀπό τούς κινδύνους πού προκύπτουν ἀπό τά Chatbots (λογισμικά) τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης ἦταν ἀρκετά τρομακτικοί». «Αὐτή τή στιγμή, δέν εἶναι πιό ἔξυπνα ἀπό ἐμᾶς, ὅσο μπορῶ νά πῶ. Ἀλλά νομίζω ὅτι σύντομα μπορεῖ νά γίνουν».

Ὁ Ἴλον (ἤ Ἔλον) Μάσκ πού εἶναι μηχανικός, ἐφευρέτης, καί εἶναι Γενικός Διευθυντής καί ἐπικεφαλῆς τεχνολογικῆς ἀνάπτυξης γιά τήν ἑταιρεία διατροφικῆς τεχνολογίας Spacex, τῆς ὁποίας ἑταιρείας εἶναι ὁ ἱδρυτής, καθώς καί Γενικός Διευθυντής καί ἐπικεφαλῆς τεχνολογικοῦ σχεδιασμοῦ τῆς ἑταιρείας κατασκευῆς αὐτοκινήτων καί ἐνεργειακῶν συστημάτων καί ἄλλων Ἑταιρειῶν, καθώς ἐπίσης διερευνᾶ τήν συμβίωση ἀνθρώπων καί Τεχνητῆς Νοημοσύνης, ἐξέφρασε τίς ἐπιφυλάξεις του γιά τόν τρόπο σχεδιασμοῦ τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης.

Σέ δηλώσεις του ἀναφέρθηκε στό ὅτι ἡ Τεχνητή Νοημοσύνη «ἔχει τήν δυνατότητα νά ἀφανίση τόν πολιτισμό και νά χειραγωγήση τήν κοινή γνώμη», «εἶναι πιό ἐπικίνδυνη ἀπό ἕνα κακοσχεδιασμένο ἀεροσκάφος ἤ αὐτοκίνητο». Γι’ αὐτό εἶπε «εἰλικρινά πιστεύω ὅτι πρέπει νά ὁρίσουμε κανόνες ἀσφαλείας γιά τήν Τεχνητή Νοημοσύνη». Ὁ ἴδιος, ἐπίσης, εἶπε ὅτι θά «ξεκινήσω κάτι πού ἀποκαλῶ "TruthGPT" ἤ μιά τεχνητή νοημοσύνη πού θά ψάχνει τήν ἀλήθεια γιά νά καταλάβη τή φύση τοῦ σύμπαντος».

Εἶναι πολύ χαρακτηριστικό ὅτι ὁ Παγκόσμιος Ὀργανισμός Ὑγείας, καίτοι ἐκφράζει τόν ἐνθουσιασμό του γιά τίς δυνατότητες πού ἔχει ἡ «Τεχνητή Νοημοσύνη», συγχρόνως ἐκφράζει καί τίς ἀνησυχίες του γιά τό πῶς θά χρησιμοποιηθῆ στόν τομέα τῆς ὑγείας. Ἐπί πλέον τονίζει ὅτι **τά δεδομένα πού χρησιμοποιοῦνται στήν ἐκπαίδευση τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης μπορεῖ νά εἶναι μεροληπτικά, παράγοντας παραπλανητικῶν ἤ ἀνακριβῶν πληροφοριῶν πού μποροῦν νά δημιουργοῦν ἀπειλές γιά τήν ὑγεία, τήν ἰσότητα, καί πῶς μοντέλα μπορεῖ νά χρησιμοποιηθοῦν λανθασμένα, μέ ἀποτέλεσμα νά παράγουν καί νά διασπείρουν πολύ πειστικά παραπληροφόρηση μέ τή μορφή κειμένου, ἠχητικοῦ ἤ βίντεο, τό ὁποῖο τό κοινό εἶναι δύσκολο νά ξεχωρίση ἀπό ἕνα ἀξιόπιστο περιεχόμενο γιά τήν ὑγεία**. Γι’ αὐτό, ὅπως τονίζει, εἶναι «ἐπιτακτική ἀνάγκη» νά ἀποτιμηθοῦν οἱ κίνδυνοι ἀπό τήν χρησιμοποίηση μεγάλων γλωσσικῶν μοντέλων (LLMs), ὅπως τό ChatGPT, ὥστε νά προστατευθῆ καί νά προωθηθῆ ἡ ἀνθρώπινη εὐημερία».

Γιά νά ἀποκτήσω κάποια γνώση τοῦ πῶς λειτουργεῖ ἡ «Τεχνητή Νοημοσύνη» εἰσῆλθα στό ChatGPT, προκειμένου νά δῶ πῶς λειτουργεῖ. Τοῦ ἔθεσα διάφορα ἐρωτήματα καί ἀπαντοῦσε ὡς ἄνθρωπος μέ συγκροτημένη σκέψη, καί στό τέλος ἐρωτοῦσε ἄν ἤθελα νά δώση καί ἄλλες εἰδικότερες πληροφορίες γύρω ἀπό τίς ἐρωτήσεις πού τοῦ ὑπέβαλα.

Πρόκειται γιά μιά ἐξελιγμένη τεχνολογία πού ἀποβλέπει, ὅπως λέγεται, στήν ἐξυπηρέτηση τοῦ ἀνθρώπου σέ διάφορες ἐπιστημονικές, ἰατρικές καί κοινωνικές ἀνάγκες του, στό νά βοηθήση τό Κράτος στήν διακυβέρνησή του γιά τήν ὀργάνωσή του.

Διαβάζοντας διάφορα ἄρθρα σέ περιοδικά καί ἐφημερίδες παρατηρῶ ὅτι ἐντοπίζονται

οἱ ὠφέλειες πού μποροῦν νά προέλθουν ἀπό τήν σύγχρονη τεχνολογία, ἀλλά τονίζονται καί οἱ καταστρεπτικές συνέπειες. Βέβαια, πολλοί τονίζουν ὅτι ἡ συζήτηση αὐτή πού γίνεται στίς ἡμέρες μας γιά τήν «Τεχνητή Νοημοσύνη» εἶναι ἡ ἴδια πού γινόταν κάθε φορά πού ἐμφανιζόταν κάθε νέο ἐπιστημονικό ἐπίτευγμα καί, βέβαια, στήν συνέχεια τίθονταν διάφοροι κανόνες καί ἰσορροποῦσαν οἱ ἄνθρωποι, χρησιμοποιώντας τίς νέες ἀνακαλύψεις, χωρίς νά ὑποτάσσονται σέ αὐτές.

Εἶναι ἐνδιαφέρον ἕνα βιβλίο πού συνέγραψε ὁ Ἀρχιμ. Ἀρίσταρχος Γκρέκας, Καθηγητής Θεολογικῆς Σχολῆς μέ τίτλο «Τεχνητή Νοημοσύνη καί ἄνθρωπος» καί ὑπότιτλο «Ὀρθόδοξη θεολογική προσέγγιση», τό ὁποῖο ἐξέδωσε ἡ Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τό βιβλίο αὐτό διαιρεῖται σέ δύο μέρη. Στό πρῶτο μέρος ἀναλύεται ὁ ὅρος «Τεχνητή Νοημοσύνη», ἡ χρήση καί οἱ ἐφαρμογές της, γίνεται λόγος γιά τήν «Ἀνθρωποκεντρική Τεχνητή Νοημοσύνη», μέ προεκτάσεις στήν Ἀνθρωποκεντρική ἠθική της, καθώς, ἐπίσης, ἐρευνᾶται ἡ τάση τῆς λεγομένης "Ἀποκαλυπτικῆς" Τεχνητῆς Νοημοσύνης», ἀλλά καί οἱ τάσεις ἀναγωγῆς τῆς «Τεχνητῆς Νοημοσύνης» σέ Θρησκεία ἤ σέ Ἐκκλησία μέ λατρευτικές χρήσεις.

Εἰδικότερα στό βιβλίο αὐτό εἶναι ἐνδιαφέροντα τά ὅσα λέγονται ἀπό ὅσους ἐνδιαφέρονται γιά τήν «Τεχνητή Νοημοσύνη», γιά τίς «θεολογικές προσεγγίσεις» της μέ τό νά ἀναδυθῆ «μιά νέα μορφή συλλογικῆς συνείδησης» πού «θά ἀντικαταστήσει τή θρησκεία»• γιά τίς «προσεγγίσεις τῶν ἐννοιῶν τῆς σωτηρίας καί τῆς ἀθανασίας μέ τήν χρήση τῆς ΤΝ», πού θά «μποροῦσε νά "λύσει" τό ἐρώτημα "ψυχή"»• «νά συμπαρασύρει τόν παγκόσμιο πληθυσμό σέ ἕνα κοσμικό ὑπερανθρωπισμό», στήν ἵδρυση μιᾶς «ὑπερανθρωπιστικῆς "ἐκκλησίας"», σέ μιά «νέα ὑπερθρησκεία» σέ «λατρευτικές χρήσεις ἐφαρμογῶν τῆς ΤΝ» κλπ.

Στό δεύτερο μέρος παρουσιάζεται ἡ θεολογική διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν ἄνθρωπο ὡς ψυχοσωματικῆς ἑνότητας, γιά τό ἔργο τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας, γιά τήν λατρευτική καί μυστηριακή της δομή, μέ σκοπό, βέβαια, νά τονισθῆ ὅτι **στήν Ἐκκλησία καί τήν θεολογία ὑπάρχουν τά ἀσφαλῆ ἀνθρωπολογικά καί θεολογικά κριτήρια γιά τήν ὀρθή χρήση τῆς σύγχρονης τεχνολογίας**.

Πρόκειται γιά ἕνα βιβλίο πού εἶναι γραμμένο μέ γνώση ἐπιστημονική καί θεολογική, μέ ψυχραιμία καί νηφαλιότητα καί γι’ αὐτό θεωρῶ ὅτι εἶναι συγκροτημένο στό εἶδος του.

Ὁ σκοπός τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ δέν εἶναι νά παρουσιάση τόσο τό τί εἶναι ἡ λεγόμενη «Τεχνητή Νοημοσύνη» καί ποιές εἶναι οἱ συνέπειές της, ἀλλά νά ἐκφράση τίς **ἐνστάσεις μου γιά τήν ὁρολογία «Τεχνητή Νοημοσύνη»**.

Στό Λεξικό τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας τοῦ Γεωργίου Μπαμπινιώτη ἡ «Τεχνητή Νοημοσύνη» ὁρίζεται «ὡς κλάδος τῆς πληροφορικῆς ἐπιστήμης μέ στόχο τήν κατασκευή ρομπότ ἤ ὑπολογιστῶν πού μποροῦν νά μιμηθοῦν τήν ἀνθρώπινη εὐφυΐα».

Στό βιβλίο πού προανέφερα σημειώνεται ὅτι ὁ ἑλληνικός ὅρος «Τεχνητή Νοημοσύνη», ἀποδίδει τόν ἀγγλικό ὅρο Artificial Intelligence πού συγχρόνως μεταφράζεται καί ὡς «Τεχνητή Εὐφυΐα». Ἄλλωστε, ὑπάρχουν καί ἐπιστήμονες πού δίνουν διάφορους ὁρισμούς, ὅπως «αὐτόνομα καί εὐφυῆ συστήματα», «τεχνολογία τῶν τεχνητά εὐφυῶν συστημάτων», «μίμηση ἔξυπνης ἀνθρώπινης συμπεριφορᾶς».

Αὐτό εἶναι φυσικό, γιατί ὅπως γράφει καί ὁ συγγραφεύς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, χρησιμοποιώντας τήν σχετική βιβλιογραφία, «τά συστήματα τεχνητῆς νοημοσύνης εἶναι συστήματα λογισμικοῦ (καί πιθανῶς καί ὑλικοῦ) σχεδιασμένου»• «ἡ τεχνολογική κοινότητα τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης προσπαθεῖ νά μιμηθεῖ ἔξυπνη συμπεριφορά μέ προγράμματα ὑπολογιστῶν»• «ἀναφέρεται ἐξομοιωτικά καί ἀναπαραγωγικά στή διανοητική λειτουργία τοῦ ἀνθρώπου καί εἰδικότερα στή νοημοσύνη καί στήν εὐφυΐα»• τά περισσότερα ἀπό τά συστήματα αὐτά «μποροῦν νά ταξινομηθοῦν στίς ἀκόλουθες τέσσερις κατηγορίες: συστήματα πού σκέφτονται σάν τούς ἀνθρώπους, συστήματα πού δροῦν σάν ἄνθρωποι, συστήματα πού σκέφτονται ὀρθολογικά, συστήματα πού λειτουργοῦν ὀρθολογικά». Τά νευρωντικά Τεχνολογικά Δίκτυα «μιμοῦνται τίς ὁμάδες νευρώνων τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου γιά τήν πραγματοποίηση γρήγορης καί εὐέλικτης ἐπεξεργασίας δεδομένων καί πληροφοριῶν», «ἀναπτύσσουν τή δυνατότητα νά ἐπικοινωνοῦν μέ φυσική γλώσσα, μέ τήν ἀναγνώριση τῆς φωνῆς...».

Γίνεται φανερό ὅτι τά συστήματα αὐτά ἔχουν σχέση μέ τίς δυνατότητες τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ ἀνθρώπου, μέ τούς νευρῶνες καί τήν ἐπικοινωνία μεταξύ τους πού χαρακτηρίζουν τίς διανοητικές λειτουργίες τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶναι χαρακτηριστικός ὁ ὁρισμός τῆς «Τεχνητῆς Νοημοσύνης» ἀπό τήν Βικι-παίδεια. «Ὁ ὅρος τεχνητή νοημοσύνη ἀναφέρεται στόν κλάδο τῆς πληροφορικῆς, ὁ ὁποῖος ἀσχολεῖται μέ τήν σχεδίαση καί τήν ὑλοποίηση ὑπολογιστικῶν συστημάτων πού μιμοῦνται στοιχεῖα τῆς ἀνθρώπινης συμπεριφορᾶς, τά ὁποῖα ὑπονοοῦν ἔστω καί στοιχειώδη εὐφυΐα: μάθηση, προσαρμοστικότητα, ἐξαγωγή συμπερασμάτων, κατανόηση ἀπό συμφραζόμενα, ἐπίλυση προβλημάτων κλπ.».

Ὅπως σημειώνεται «ἡ τεχνητή νοημοσύνη ἀποτελεῖ σημεῖο τομῆς μεταξύ πολλαπλῶν ἐπιστημῶν, ὅπως τῆς πληροφορικῆς, τῆς ψυχολογίας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς νευρολογίας, τῆς γλωσσολογίας καί τῆς ἐπιστήμης μηχανικῶν, μέ στόχο τῆ σύνθεση εὐφυοῦς συμπεριφορᾶς, μέ στοιχεῖα συλλογιστικῆς, μάθησης καί προσαρμογῆς στό περιβάλλον, ἐνῶ συνήθως ἐφαρμόζεται σέ μηχανές ἤ ὑπολογιστές εἰδικῆς κατασκευῆς».

Ἡ «Τεχνητή Νοημοσύνη» «διαιρεῖται στή συμβατική τεχνητή νοημοσύνη, ἡ ὁποία ἐπιχειρεῖ νά ἐξομοιώσει τήν ἀνθρώπινη νοημοσύνη ἀλγοριθμικά χρησιμοποιώντας σύμβολα καί λογικούς κανόνες ὑψηλοῦ ἐπιπέδου, καί στήν ὑποσυμβολική τεχνητή νοημοσύνη ἡ ὁποία προσπαθεῖ νά ἀναπαράγη τήν ἀνθρώπινη εὐφυΐα χρησιμοποιώντας στοιχειώδη ἀριθμητικά μοντέλα πού συνθέτουν ἐπαγωγικά νοήμονες συμπεριφορές μέ τή διαδοχική αὐτοοργάνωση ἁπλουστέρων δομικῶν συστατικῶν («συμπεριφορική τεχνητή νοημοσύνη»), προσομοιώνουν πραγματικές βιολογικές διαδικασίες, ὅπως ἡ ἐξέλιξη τῶν εἰδῶν καί ἡ λειτουργία τοῦ ἐγκεφάλου («ὑπολογιστική νοημοσύνη») ἤ ἀποτελοῦν ἐφαρμογή στατιστικῶν μεθοδολογιῶν σέ προβλήματα τεχνητῆς νοημοσύνης».

Εἶναι φανερό ἀπό τόν ὁρισμό αὐτόν ὅτι ἡ «Τεχνητή Νοημοσύνη» συνδέεται μέ τήν ἀνθρώπινη εὐφυΐα, τήν λειτουργία τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου μέ τούς νευρῶνες καί τούς νευροδιαβιβαστές.

Ὅμως, **κατά τήν διαχρονική παράδοσή μας ὁ νοῦς, ἡ νοερά ἐνέργεια εἶναι διαφορετική ἀπό τήν λογική ἐνέργεια, ἀπό τήν εὐφυΐα, τήν ἀνθρώπινη διάνοια, ἀφοῦ ἄλλο εἶναι ἡ νοερά ἐνέργεια καί ἄλλο εἶναι ἡ λογική ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ νοῦς, κατά τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Δαμασκηνό εἶναι ὁ ὀφθαλμός τῆς ψυχῆς, καί κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ εἶναι ἡ λεπτοτάτη προσοχή. Ὁπότε, κατά τήν σύνολη πατερική παράδοση ὑπάρχει διπλῆ μεθοδολογία, δηλαδή ἄλλη εἶναι ἡ μεθοδολογία τῆς παρατήρησης καί τῆς σκέψης πού γίνεται μέ τήν διάνοια-ἐγκέφαλο, καί ἄλλη εἶναι ἡ μεθοδολογία πού συνδέεται μέ τήν γνώση τοῦ Θεοῦ, πού γίνεται μέ τόν νοῦ. Ἡ ταύτιση τῶν δύο μεθοδολογιῶν παρήγαγε τήν σχολαστική θεολογία πού δημιούργησε πολλά προβλήματα στόν Δυτικό χῶρο.**

Αὐτός εἶναι ὁ λόγος γιά τόν ὁποῖο, ἐκτός ἀπό τίς ἐπιφυλάξεις μας γιά τίς συνέπειες τῆς λεγομένης «Τεχνητῆς Νοημοσύνης», θεωρῶ ὅτι πρέπει νά ἐπικρατήση ἡ ὁρολογία «Τεχνητή Εὐφυΐα», ἀντί τῆς «Τεχνητῆς Νοημοσύνης». Ἔτσι, θά ἀποφεύγουμε τήν θεοποίηση τῶν συστημάτων αὐτῶν.

Μπαίνοντας στό ChatGPT διαπίστωσα ὅτι ὁ ἀγγλικός ὅρος Artificial Intelligence, ἀποδίδεται στήν ἑλληνική γλώσσα καί ὡς «Τεχνητή Νοημοσύνη» καί ὡς «Τεχνητή Εὐφυΐα».

Συγκεκριμένα, γιά τόν ὅρο «Τεχνητή Νοημοσύνη» γράφει: «Συνήθως, ὁ ὅρος "τεχνητή νοημοσύνη" (Artificial Intelligence - AI) ἀναφέρεται σέ ὑπολογιστικά συστήματα πού σχεδιάζονται γιά νά ἐκτελοῦν ἐργασίες πού ἀπαιτοῦν ἀνθρώπινη νοημοσύνη. Αὐτό μπορεῖ νά περιλαμβάνει λογική σκέψη, μηχανική μάθηση, ἀναγνώριση προτύπων, ἐπεξεργασία φυσικῆς γλώσσας καί ἄλλες δραστηριότητες πού σχετίζονται μέ τή

νοημοσύνη».

Γιά τόν ὅρο «Τεχνητή Εὐφυΐα» γράφει: «Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, ὁ ὅρος "τεχνητή εὐφυΐα" (Artificial General Intelligence - AGI) ἀναφέρεται σέ μιά πιό ἐξελιγμένη μορφή τεχνητῆς νοημοσύνης πού θά εἶναι ἱκανή νά ἐκτελεῖ ὁποιαδήποτε ἐργασία πού μπορεῖ νά ἐκτελέσει ἕνας ἄνθρωπος. Ὁ ὅρος "τεχνητή εὐφυΐα" συνήθως ἀναφέρεται σέ ἕνα σύστημα πού ἔχει τή δυνατότητα νά ἐπιδείξει γενική νοημοσύνη, νά κατανοεῖ, νά μάθει καί νά ἐκτελεῖ ἐργασίες σέ διάφορους τομεῖς μέ παρόμοιο τρόπο μέ τούς ἀνθρώπους».

Ἐπιπλέον γράφει: «Εἶναι σημαντικό νά σημειωθεῖ ὅτι οἱ ὅροι αὐτοί χρησιμοποιοῦνται μέ διάφορους τρόπους ἀπό διάφορες πηγές, καί ἡ ἀκριβή τους σημασία μπορεῖ νά διαφέρει».

Συγκριτικά μέ τούς δύο ὅρους γράφει κάτι πολύ σημαντικό πού μᾶς ἐνδιαφέρει στό ἄρθρο αὐτό: «**Οἱ ὅροι "τεχνητή νοημοσύνη" καί "τεχνητή εὐφυΐα" χρησιμοποιοῦνται συχνά ἀνταλλαξίμως, ἀλλά μποροῦν νά ἔχουν κάποιες διαφορές στή σημασία τους, ἀνάλογα μέ τόν περίγυρο καί τόν πολιτισμό πού χρησιμοποιοῦνται**».

Ἑπομένως, θεωρῶ ὅτι πρέπει ἀντί τοῦ ὅρου «Τεχνητή Νοημοσύνη» νά χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος «Τεχνητή Εὐφυΐα», γιά νά σεβαστοῦμε τόν πολιτισμό μας καί ὅλη τήν παράδοσή μας πού **διαχωρίζει τόν νοῦ ἀπό τήν διάνοια-εὐφυΐα καί νά μή ταυτίζουμε τόν ἄνθρωπο μέ τήν διάνοια-ἐγκέφαλο**. Ἔτσι δέν θά ἀπαρνούμαστε τήν θεολογία τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν διάκριση μεταξύ νοερᾶς καί λογικῆς ἐνέργειας, δέν θά ἀμφισβητοῦμε τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν σκοτασμό τοῦ νοῦ πού εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς πτώσεως καί τόν φωτισμό τοῦ νοῦ πού εἶναι γνώρισμα τῆς ἐπιστροφῆς στόν Θεό.

Ὅταν θά γίνεται λόγος γιά τήν «Τεχνητή Εὐφυΐα», τότε θά ἀποφεύγεται ἐν πολλοῖς ἡ αἴσθηση τῆς **αὐτοθέωσης πού εἶναι ἡ ἔσχατη πτώση τοῦ ἀνθρώπου**.

(Πηγή: parembasis.gr*)*